ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Шукурзода Фарҳодҷон Манон дар мавзуи «Асосҳои маданӣ-ҳуқуқии фаъолияти судҳои ҳакамӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 5.5.3. Ҳуқуқи маданӣ; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ

Автореферати пешниҳодгардида ба таҳқиқоти диссертатсионии дорои аҳаммияти назариявӣ ва амалӣ бахшида шуда, яке аз масъалаҳои мубрами илми ҳуқуқшиносӣ - асосҳои маданӣ-ҳуқуқии фаъолияти судҳои ҳакамӣ дар низоми ҳуқуқи маданиро мавриди омӯзиши ҳамаҷониба қарор додааст.

Мубрамияти мавзуи таҳқиқот бо зарурати такмили танзими ҳуқуқии муносибатҳои маданӣ, баланд бардоштани сатҳи ҳифзи ҳуқуқу манфиатҳои иштирокчиёни муомилоти маданӣ ва таъмини татбиқи якхелаи меъёрҳои қонунгузорӣ асоснок карда шудааст. Бо қабули таҳрири нави Кодекси мадании Ҷумҳурии Тоҷикистон масъалаи доираи воситаҳои маданӣ-ҳуқуқии ҳимояи ҳуқуқҳои субъективии маданӣ, инчунин оқибатҳои ҳуқуқии истифодаи чунин воситаҳо аҳаммияти хоса касб намудааст.

Аз муҳтавои автореферати диссертатсия бармеояд, ки масъалаи фаъолияти судҳои алтернативӣ ҳамчун падидаи мустақили ҳуқуқи маданӣ то ҳол дар илми ҳуқуқшиносии миллӣ ба таври мукаммал ва низомнок таҳқиқ нагардидааст. Муаллиф бо такя ба осори олимони ватанӣ ва хориҷӣ, таҳлили санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, аз ҷумла Кодекси мадании Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кодекси оилаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар санадҳои соҳавӣ, инчунин таҷрибаи судии миллӣ дараҷаи таҳқиқи мавзуъро воқеъбинона арзёбӣ намуда, ҷойгоҳи таҳқиқоти худро ба таври асоснок муайян кардааст.

Навгонии илмии таҳқиқот дар инҳо зоҳир мегардад:

1. «Воситаи маданӣ-ҳуқуқӣ» ҳамчун олати дар санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ таҷассум ёфта ва бо ёрии ташкили маҷмуи амалҳои аҳаммияти ҳуқуқӣ ва воқеӣ дошта ошкору муназзам карда шуданд ва (дар соҳаи қонунгузорӣ ва амалия) роҳҳои ислоҳи онҳо пешниҳод гардиданд.

2. Василаҳои ҳуқуқӣ-маданӣ ба хислатҳои институтсионалии худ ба таснифот фарогир шуда, ба тариқи тарзҳои хусусӣ-ҳуқуқӣ яъне маданӣ-ҳуқуқӣ ва оммавӣ-ҳуқуқӣ яъне маъмурӣ-ҳуқуқӣ тафовут дошта, дар таҳқиқот нисбати ҳолатҳои зикршуда таҳлилҳои илман асоснок анҷом гирифтааст.

3. Амалияи мавриди корбурд қарор додани василаҳои мурофиавии маданӣ дар низоми муносибатҳои гуногуни баҳсбарангез байни доираи васеи субъектон ва иштирокчиён новобаста аз вазъи ҳуқуқӣ-маданияшон ба тариқи умқан илмӣ мавриди баррасӣ қарор дода шудааст.

4. Хусусияти алтернативӣ доштани суди ҳакамӣ, ки дар таъсис ва баррасии суди ҳакамии баҳсҳо тибқи тобеияти идоравӣ худ таҷрибаи хусусии татбиқи қонун мушоҳида мешавад, таҳлил ва асоснок карда шудаанд.

5. Тағйироту иловаҳои охирони қонунгузории мадании ҶТ вобаста ба ташкил ва фаъолияти судҳои ҳакамӣ дар рисолаи илмӣ мавриди таҳлил қарор дода шуда, муаммоҳо, масъалаҳои душвори ҳуқуқӣ, масъалаҳои эҳтимолии татбиқи амалии навгониҳо мушоҳида ва ошкор карда шуданд.

6. Бо мақсади такмили танзими ҳуқуқии истифодаи воситаҳои маданӣ-ҳуқуқии ҳимояи ҳуқуқҳои субъективии маданӣ дар ҶТ, оид ба рушди минбаъдаи қонунгузорӣ тавсияҳову пешниҳодҳо ба тасвият расиданд.

Хулосаҳо ва нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшуда бо истифода аз усулҳои умумӣ ва махсуси таҳқиқоти илмӣ, таҳлили қонунгузории амалкунанда, таҷрибаи судӣ ва муқоисаи ҳуқуқӣ асоснок гардидаанд.

Муаллиф пайдарҳамӣ ва мантиқи илмиро риоя намуда, мавқеи худро бо далелҳои мушаххас ва истинод ба амалияи ҳуқуқтатбиқкунӣ исбот мекунад. Аҳаммияти назариявии таҳқиқот дар ғанӣ гардонидани илми ҳуқуқи маданӣ, махсусан дар бахши назарияи воситаҳои маданӣ-ҳуқуқӣ ва судҳои алтернативӣ зоҳир мегардад. Аҳаммияти амалӣ бошад, дар имконияти истифодаи натиҷаҳои таҳқиқот ҳангоми такмили қонунгузории маданӣ, фаъолияти судҳои ҳакамӣ зимни баррасии баҳсҳо, инчунин дар раванди таълими фанҳои ҳуқуқи маданӣ ифода меёбад.

Тавсияҳои пешниҳодшуда, хусусияти воқеӣ ва татбиқшаванда доранд. Мундариҷаи асосии диссертатсия дар шумораи кофии мақолаҳои илмӣ, аз ҷумла дар маҷаллаҳои тақризшавандаи тавсиякардаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба табъ расида, талаботи муқарраргардида пурра риоя шудааст.

Дар баробари ҷанбаҳои арзишманди илмӣ ва амалӣ, дар матни автореферат баъзе камбудиҳои хусусияти тавсиявӣ мушоҳида мешаванд:

1. Дар баъзе мавридҳо такрори фикрҳо ва тавзеҳоти нисбатан фарох ба назар мерасад, ки ихтисор ва таҳрири услубӣ метавонад онро боз ҳам мукаммалтар гардонад.

2. Гарчанде муаллиф ба баъзе мавқеҳои олимони хориҷӣ ишора менамояд, таҳлили муқоисавии муфассал бо таҷрибаи давлатҳои дорои низоми ҳуқуқии романо-германӣ (махсусан вобаста ба воситаҳои маданӣ

– ҳуқуқии ҳимояи ҳуқуқҳои субъективии маданӣ дар қонунгузории мадании кишварҳои хориҷӣ) метавонист амиқтар ва фарохтар бошад.

3. Дар матн баъзе хатоҳои имлоиву техникӣ дида мешаванд, ки ба мазмун ва арзиши илмии таҳқиқот таъсири ҷиддӣ намерасонанд.

Дар маҷмуъ, таҳқиқоти диссертатсионии Шукурзода Фарҳодҷон Манон дар мавзуи «Асосҳои маданӣ-ҳуқуқии фаъолияти судҳои ҳакамӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» ба бандҳои 31, 33, 34, 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти № 267 (бо тағйиру иловаҳо аз 26 июли соли 2023, №295) тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.3. Ҳуқуқи маданӣ; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ мебошад.

Доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ,
и.в. профессори кафедраи
ҳуқуқи факултети ҳуқуқ
ва гумруки Донишгоҳи байналмилалии
сайёҳӣ ва соҳибкории Тоҷикистон Меликов У.А.

Имзои У.А. Меликовро тасдиқ менамоям.
Сардори раёсати кадрҳо ва
корҳои махсус ДБССТ Ҷураев.Ш.Н.

Суроға: Ҷумҳурии Тоҷикистон, Донишгоҳи байналмилалии сайёҳӣ ва соҳибкории Тоҷикистон, 734055, ш. Душанбе, хиёбони Борбад 48/5
Тел. (+992 237) 234-88-02
Сайт: www.iutet.tj
E-mail: dsx_ips@mail.ru

«26» 05 2026 сол